

CRÒNICA D'UNA JORNADA: ELS MITJANS AUDIOVISUALS DE LA REPÚBLICA CATALANA

Dijous, 30 de gener de 2014

La Marta Rovira, secretària general d'Esquerra Republicana, és l'encarregada d'inaugurar la jornada "Els mitjans audiovisuals de la República Catalana". Tal com assenyala, des d'ERC, l'objectiu no és només la independència, sinó la independència com un instrument per fer un millor país. En aquest context, cal debatre i reflexionar sobre quin ha de ser el nou país. El context ha canviat molt en aquest sector. Avui, el 57% dels ciutadans catalans es connecten diàriament a través d'internet per conèixer la informació i un 44% llegeix premsa escrita. Davant d'això, tenim el repte de construir el futur model audiovisual en base a uns valors. Aquests valors són la pluralitat social i política. No només val l'audiència sinó que els mitjans siguin de qualitat i la seva funció social de servei públic. Amb aquesta introducció, anima als assistents a debatre i pensar els criteris en els mitjans audiovisuals.

Tot seguit, l'Albert Biescas, president de la comissió sectorial de Comunicació Audiovisual, s'afegeix a la presentació. A parer seu, el consum de mitjans audiovisuals està canviant per internet i per la pantalla. Això provoca una adaptació constant en que els mitjans catalans han de lluitar per ser-hi. Tenim mitjans referents, ara amb greu perill. Recordem el tancament de RTVV i IB3, els acomiadaments a l'ACN, les retallades de la CCMA, la privatització del departament comercial de TV3 o l'equiparació de convenis en el sector amb la finalitat de reduir cost de la massa salarial. Tot plegat fa que calgui revisar aspectes per estudiar la viabilitat dels mitjans públics. En aquest sentit, s'han endegat iniciatives com la cogestió. També reclama al sector privat que treballin pel foment de la indústria pròpia, atenent el 21% de consum en català. Caldrà també un acord amb el govern espanyol per la reciprocitat audiovisual dels territoris dels Països Catalans. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) haurà de vetllar pel compliment de la prestació de serveis. El cinema també està en una situació difícil, afectat també per l'IVA cultural, en el que s'haurà de revisar la Llei de Cinema i prendre acords amb les Majors perquè no es redueixi el cinema català. Alhora, recorda que està preparant-se un acord per emetre continguts digitals. En un altre estadi, cal reformular el mapa de la TDT local i estudiar noves fonts de finançament. Catalunya ha estat capdavantera en l'audiovisual, també en normatives i legislació. Hem de continuar sent al capdavant a Europa.

Entrant en matèria, en Sergi Sabrià, diputat al Parlament de Catalunya per Esquerra Republicana, presenta i modera la taula per tractar del model dels mitjans audiovisuals a la República Catalana. Quin paper haurien de jugar els mitjans audiovisuals a la República Catalana? Quin paper la TDT? Quin paper perquè siguin viables? Per respondre aquestes preguntes pren la paraula en Francesc Pena, conseller delegat de la Xarxa Audiovisual Local (XAL). Em primer lloc agraeix la invitació i aclareix que és militant de CDC. A parer seu, la TDT prometia moltes coses però ha generat un gran desencant, no es podia apostar per una tecnologia que no estigués experimentada. La TDT obre la possibilitat d'una manera de distribuir els continguts que redueix moltíssim els costos. Tanmateix, el desplegament territorial de l'audiovisual és molt complexe per la força de les identitats. El fet que una tecnologia faci unificar coses que el nostre poble no volia unificar porta problemes. No hi ha un model, hi ha varis models. Hi ha de tot, hi ha 47 operadors, hi ha 47 models, públics, privats, públic-privats... Però sí que és cert que s'hauran de fer reflexions molt profundes per veure com s'han de reglamentar aquestes coses. La incidència dels mitjans locals és força important.

El següent en prendre la paraula és el Jordi Roigé, de Productors Audiovisuals de Catalunya.

Referent al procés nacional, fa incís sobre el fals debat de que Catalunya quedarà fora de la UE, en el que Catalunya compleix els tres requisits per formar-ne part: geogràfic, polític (estat de dret homologable) i econòmic, en el que Catalunya s'acull a les regles de lliure mercat que regeixen Europa. Així doncs, Catalunya quan sigui independent serà membre de la UE. Segons els tractats fundacionals de la UE, l'audiovisual és l'eina més forta per expressar la diversitat cultural. L'audiovisual és cultura i és indústria. Volem que Catalunya sigui un país equilibrat que pugui produir i consumir productes que vinguin de fora i els de casa. Cal un indústria audiovisual forta. Actualment ocupa 12.000 llocs de treball directes i 30.000 indirectes. Es pretén aconseguir un clúster referent en l'audiovisual del sud d'Europa amb tota una sèrie de valors. Estem en un canvi de model, partim dels models del segle XX amb grans corporacions públiques. A partir d'aquí, tot el sistema audiovisual ha entrat en decadència en el moment en que les corporacions públiques han entrat en crisi. Sobre les sèries de televisió i pel·lícules, les decisions recauen en poques mans i amb models pocs transparents dels qui decideixen. Amb els pressupostos públics retallant-se s'arrossega tot el sector. El 2008 les inversions van ser de 14 MEUR per part de l'ICEC i de 35,2 MEUR per part de TVC. En canvi, el 2010 es va invertir a TVC 12'6 MEUR, un reajustament molt gros. L'audiovisual és un món molt dinàmic, però ha de tenir molta més autonomia del sector públic. La ficció catalana té molt bona salut amb una quota de pantalla del 8'6% a TV3 mentre que l'estrangera és del 8'7%. Sobre el cinema, no té res a veure la indústria cinematogràfica de fa 10 anys a la d'ara. S'han incorporat talents joves, nous públics i es celebren els premis Gaudí, expressió normal d'un país. Hem d'anar cap a un nou model amb un sector públic que permeti l'autonomia del sector respecte les productores. La taxa sobre les operadores d'internet és una bona via que pot donar molt de joc. El sector audiovisual li agradaria viure del que genera de la pròpia explotació, en el que cal molt de valor i no dependre dels pressupostos públics. Aquesta taxa d'internet va en el bon camí, en que els capitals privats vegin en l'audiovisual un bon lloc per invertir. La bonificació fiscal per invertir en l'audiovisual a l'Estat és irrisòria, en països europeus s'intenta passar del 25 al 30%. En aquests moments, una pel·lícula es financia quatre fonts d'ingressos: TVC, ICEC, Ministeri de Cultura i una televisió d'àmbit espanyol. Un cop siguem independents no disposarem del finançament espanyol, pel que s'haurà de cobrir el finançament que falta. La part positiva, la indústria audiovisual serà molt atractiva per la indústria espanyola i les col·laboracions seran de molta més fluïdesa.

Quina és la visió general dels mitjans públics? Quins canvis cal preveure? Quin ha de ser el paper del CAC? Per respondre aquestes preguntes pren la paraula el tercer dels ponents, en Joan Manuel Treserras, ex-conseller de Cultura i Comunicació. Tal i com assenyala, quan es van fer les concessions de la TDT va fer un vot particular posat-ho en qüestió. Respecte la crisi dels operadors públics discrepa amb el que s'ha dit. Avui és necessari disposar d'un sector públic fort, especialment com a Estat d'Europa, un estat mitjanet. Els únics estats que poden prescindir del sector públic són els que poden competir en peu d'igualtat en els mercats globals uniformes. En els estats mitjans, per preservar la diversitat calen organismes públics forts que puguin competir amb els grans. Des del punt de vista del pluralisme, la qualitat democràtica, la diversitat... continua sent necessària. El conjunt d'operadors privats no ho arriba a garantir. Cal dissenyar un model d'equilibri entre sector públic i privat. Per exemple, en la ràdio es van crear redundàncies per moltes ràdios públiques. Què s'ha de corregir? En el sector televisiu s'ha de fer una re-planificació del mapa de la TDT tenint en compte internet per la difusió de continguts. La presa de control de l'espai radioelèctric hauria de ser un dels primers decrets que hauria d'estar a punt, tenint en compte les demarcacions però també la viabilitat del sistema. Hi ha uns continguts d'àmbit local que no cal que passin per les TDT que es poden passar per altres vies, cal repensar l'espectre. Tota la producció de continguts i provisió acaba sent audiovisual, l'audiovisual s'ha de pensar en termes expansius. La CCMA, està en marxa i es pot partir d'aquesta. Primer s'ha de pensar en el tema del finançament. Caldrà un apartat de subvenció pública pel servei públic que dona. Hi ha un altre

component, en l'espectre radioelèctric ha d'haver un primer decret de la República que assumeixi el control i la responsabilitat en els contractes que emeten a Catalunya, en un període prudencial es procedirà a la revisió cas per cas. S'ha d'explicar que els grans hòldings opondran tenir dos canals múltiplex per cadascú, però caldran altres canals que hi puguin entrar, altres operadors privats catalans i altres estrangers que ens interessaran. Aquestes empreses hauran de pagar un cànon per l'ús de l'espectre, ja que és un bé comú, i crear un fons per finançar l'ús de l'espectre, per explotació. L'accés a la publicitat és un altre. I després, un quart que ha de partir d'una millor explotació dels drets que disposin els canals públics o continguts que es produeixin al país. La privatització de la publicitat pot hipotecar l'economia financera de la televisió pública. D'altra banda, una altra cosa que podrà fer el govern de la República per al sector, els operadors s'hauran de comprometre que una part del que emetin a Catalunya haurà d'estar produït a Catalunya, per empreses de continguts situades a Catalunya, amb una part versionades en parla catalana i altres contrapartides pel fet d'estar emetent per al mercat català. Respecte el model, inevitablement la llei de la CCMA que va començar s'haurà de tornar a canviar la concepció d'òrgans de govern. La cúpula directiva i els òrgans de govern han de ser més petits, han d'haver garanties de transparència on qualsevol persona que aspiri a un càrrec d'aquests hauria de presentar el seu projecte del que ell creu que s'hauria de fer. Com a mínim això evitaria intrusisme de fora del sector o molta distància respecte el sector. D'altra banda, s'ha estat treballant en termes de model de cogestió. En la nova llei, s'ha de preveure el mecanisme a través del qual els treballadors participen de la gestió de l'empresa, és una garantia per la gent que els treballadors estan involucrats i participen en els òrgans de gestió, en molts dels nivells de l'empresa els treballadors tenen més coneixement i no fan falta direccions en nivells mitjans i baixos per organitzar processos de treball. La llei ho ha de preveure. També s'haurà de considerar seriosament l'explotació d'esdeveniments a través de pagaments, potser a càrrec d'una plataforma privada o bé si això ho resol la xarxa i es pot oferir per internet, o bé que la CCMA assumeixi a través de pagament la televisió de programació especial. El salt és molt gran a partir de tenir el propi Estat. Cal un salt geomètric, en situacions financeres de penúria, s'està molt per sota de les necessitats. Caldrà donar prioritat a aquest sector per tenir l'homologació amb les altres cultures del món. Només serem visibles si hi ha un parell de requisits: repercussió del sector en l'economia i anar a buscar mercats globals. Hem d'estar en diàleg permanent amb el món global, la independència hauria de facilitar-ho. El CAC ha de ser prudent però s'ha d'anar a una autoritat convergent amb competències en audiovisual però anant més enllà en matèria de les xarxes i de les empreses de telecomunicacions. Diverses agències haurien d'estar agrupades en un organisme convergent per unificar funcions i procediments de transparència, en que els aspirants hauran de presentar el seu currículum al respecte i conèixer prèviament quin és el seu projecte que defensen.

En el torn obert de paraules s'entra més a fons en algunes qüestions. En Jordi Roigé puntualitza que està a favor d'un sector públic fort però que el que és important és que el sector privat tingui cada cop més autonomia per no dependre dels vaivens del sector públic, econòmics i polítics. La dimensió de Catalunya fa que el sistema hagi de ser mixt i col·laborin sector públic i privat.

En l'àmbit espanyol les grans corporacions han fet grans inversions que en canvi a Catalunya no hi són. Els nous operadors privats que puguin aparèixer a la República hauran de tenir obligacions en invertir en l'audiovisual, és a dir, la telefònica catalana, l'antena 3 catalana... Des de la visió anglosaxona és molt necessari una bona política fiscal, amb desgravacions fiscals a l'audiovisual.

Des del públic, l'Isona Passola explica que el cinema en català no arriba al 4% del públic, en que la xifra de negoci arriba tan sols als 2 milions. S'ha de fer autocrítica per canviar el plantejament. Qüestiona el sistema d'ajudes disperses i nefastes. No s'ha afavorit el finançament a empreses per trams triennals, ni finançar empreses sense currículum, tenint en compte els excedents que han

sortit de les universitats i estan a l'atur. Tenim un sistema fallit que s'ha allunyat del país. Quan es parla cinema català amb valors i càrrega de país ha estat un profund fracàs. Hi ha talent, sí, que estan rodant molts a EUA, no hem trobat el públic, s'ha perdut completament. No fem triomfalismes, es van creant clústers, es parla del potencial però no es fa autocrítica. També s'haurà de produir en castellà i per l'estranger, comencem a obrir-nos al món i també es tindrà la possibilitat de fer productes catalans, sense voluntarisme. Cal pensar que és el que ha fallat en el sistema cinematogràfic. Amb l'excepció del temps del Govern d'esquerres, no hi hagut èxit des de feia 25 anys.

En Joan Manuel Treserras assenyala que està d'acord que hi ha manca de recursos. Amb el nou impost que paguen els operadors hi ha marge per crear un fons, una mesura útil i necessària. Actualment, no hi ha línies de crèdit que tinguin en compte les característiques del sector, el crèdit hauria de tenir una cadència de 2 o 3 anys a retornar a uns quants anys, que donarien joc amb uns diners que l'administració no té. Del mercat, partim d'unes inèrcies de treballar com a submercat del mercat espanyol, capgirar això ha estat molt difícil, es feien polítiques de resistent, donant suport als que resistien, i s'ha passat a donar suport a creadors pro-positius. Tenim singularitat com a sistema, no tenim dirigents en el sector, no hi ha burgesia catalana, una classe dirigent que faci una aposta per les indústries culturals... És amb el sector públic que s'ha pogut crear una gran empresa, les empreses no estaven interessades, ja els hi anava bé Catalunya com a submercat. Era molt difícil començar per la manca de classes dirigents que invertissin. Ara ja no ens inventarem unes classes dirigents, les classes mitjanes són les noves classes dirigents, i que desplacen les classes dirigents i es fa per la intervenció pública. Per això és important un sector públic fort. Però necessitem compensar el sistema amb estímuls fiscals per reincorporar el sector privat. Els impostos els paguem tots, si a sobre es permet que els rics apareguin com a mecenes amb desgravacions fiscals, té un punt d'injust. S'han d'utilitzar els mecanismes d'exempcions fiscals però amb molt de compte.

Francesc Pena fa un apunt aclarint que està completament d'acord de fer l'autocrítica, no només en el cinema sinó en tot l'audiovisual, la xarxa local... No ens en podem sortir de res si no comencem de manera global, i jugar a la lliga de suport global, no es pot generar un sistema propi per ell mateix, s'ha de jugar amb el que hi ha. Hi ha d'haver una equiparació amb la realitat del voltant però és important que ens creiem aquestes eines. Sent independents no tot seran flors i violes. Sinó pensem en un món global estarem morts perquè ens excluïm. Al seu parer, hi ha masses treballadors que participen dels òrgans de decisió, això també té riscos, generen també certes castes. Aquest comentari li genera certs renecs per part del públic.

En una darrera intervenció per part del públic assistent, s'exposa que la participació dels treballadors en els òrgans públics es basa en la bona gestió, que en els darrers anys ha estat desastrosa. El clúster és una clau per seguir a Europa. El canvi de model arran de que les corporacions públiques han entrat en crisi és molt trist, costa d'entendre que operadors privats depenguin del públic, perquè també s'hi han acostumat. Públic i privat són dos models molt diferents, en la República Catalana, el sector públic ha de ser absolutament fort i col·laborar amb el sector privat. Una dinàmica de transformació basada en el talent, la qualitat, la innovació, la col·laboració... Però sense sector públic no hi ha continguts poc lucratius que l'empresa privada no assumirà. El sector audiovisual és clau per al nostre futur com a país.

Francesc Sánchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.org